

Stogowska, Anna Maria

"Świadectwa, wypowiedzi o arcybiskupie A. J. Nowowiejskim biskupie plockim 1908-1941", zebrał i oprac. Michał Marian Grzybowski, Płock 1991 : [recenzja]

Notatki Płockie 37/1-150, 46-47

1992

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wotną roślinność. Dla zbadania aktualnego stanu i kondycji stonorośli zlecono ich inwentaryzację Uniwersytetowi Łódzkiemu (13). Spośród 21 stwierdzonych dawniej gatunków, 3 - obecnie już wymarły, 4 - w rozprzestrzenianiu wykazują tendencję zerową, 1 - progresywną, natomiast aż 13 gatunków jest zagrożonych wyginięciem. Do tych ostatnich należą m.in. mlecznik nadmorski *Glaux maritima*, ostrzew rudy *Blysmus rufus*, muchotrzew solniskowy *Spergularia salina*, solidród zielny *Salicornia herbacea*, sitowiec nadmorski *Bulboschoenus maritimus*, świbka morską *Triglochin maritimum* i inne.

Południowe stoki skarpy wiślanej są miejscem występowania roślinności stepowej. Jest to typ roślinności kserotermicznej, która preferuje w podłożu węglan wapnia, znosi susze i duże nasłonecznienie. Ojczyzną roślinności stepowej są dalekie stepy Europy i Azji, skąd w okresie polodowcowym rozprzestrzeniła się wzdłuż szerokich dolin rzecznych, docierając m.in. do Wyszogrodu i Płocka. Na szczególną uwagę zasługuje stwierdzone pod Wyszogrodem stanowisko pięknej stepowej trawy o nazwie łośnica *Jana Stipa Joannis* (14).

Roślinność stepowa jest roślinnością ginącą, gdyż nasłonecznione żyzne gleby od zamierzchłych czasów przeznaczano pod ogrody i siedziby ludzkie. Założony przed laty zielnik Marii Macieszyny zawiera znalezione w okolicach Płocka takie gatunki jak zawilec wielkokwiatowy *Anemone silvestris* i goryczka gorzkawa *Gentiana amarella*. Obecnie nie potwierdzono już tych stanowisk. W zbiorowiskach kserotermicznych spotyka się natomiast: cieciorę pstrą *Coronilla varia*, szalwię łąkowa *Salvia pratensis*, dzwonka syberyjskiego *Campanula sibirica*, kłosownicę pierzastą *Brachypodium pinnatum*, nawrot lekarski *Lithospermum officinale*, kozibród wschodni *Tragopogon orientalis* i inne.

Na terenie województwa płockiego znane są dotąd dwa stanowiska skrzypu olbrzymiego *Equisetum maximum*. Jest to największy w naszej florze przedstawiciel rodziny skrzypowatych *Equisetaceae*, podlegający ochronie gatunkowej ze względu na rzadkość występowania. Pierwsze ze stanowisk, opisane już w literaturze (15), znajduje się u podnóża skarpy wiślanej w Maszewie. Drugie - umiejscowione w jarze Brzeźnicy, odnalezione zostało niedawno. Na podkreślenie zasługuje, że skrzyp olbrzymi przez botaników został zaliczony do "pereł" płockiej flory.

IV. Pomniki przyrody i parki podworskie

Bardzo istotnym zadaniem inwentaryzacji jest wyszukiwanie w terenie nowych pomników przyrody. Na znacznych terenach województwa, gdzie domi-

nuje kulturowy krajobraz pól uprawnych, nawet usilne poszukiwania i lustracje przyrodnicze mogą w efekcie przynieść jedynie zwiększenie stanu pomników przyrody. Od 1988 roku liczba pomników przyrody wzrosła w województwie ze 167 do 242. Na prawne zatwierdzenie oczekują 92 wnioski. Zatem inwentaryzacja przyrodnicza już obecnie przyniosła w efekcie podwojenie liczby pomników przyrody.

Udało się poszerzyć dotychczasową wiedzę na temat parków podworskich w województwie - ich statusu prawnego oraz stanu zachowania. Z liczby ponad trzystu zinwentaryzowanych parków - 147 to parki zabytkowe i 12 to parki wiejskie. Obecny ich stan przedstawia się źle, a nawet katastrofalnie. Wyjątek stanowią w miarę zadbane, znajdujące się pod właściwą opieką obiekty. Przez mieszkańców wsi i władze gminne niedostrzegana jest ich wartość jako obiektów przyrodniczych i obiektów kultury narodowej.

Podsumowanie

Prace inwentaryzacyjne pozwoliły na zgromadzenie sporego materiału dokumentacyjnego dotyczącego przyrodniczych walorów województwa. Integralną część prowadzonych prac stanowią mapy o treści przyrodniczej. Opracowane są arkusze w skali 1:25.000, a także plansza mapy poglądowej w skali 1:100.000.

Z uwagi na rozległość terenu i krótki okres prowadzenia inwentaryzacji dotychczasowe jej rezultaty należy uznać za niewystarczające. Przyspieszenie prac wstrzymuje w województwie niedostatek pieniędzy, środków transportu i niedobór specjalistycznej kadry. Dużym opóźnieniom ulega realizacja idei inwentaryzacji na forum kraju, hamowana brakiem środków finansowych. Do tej pory województwo płockie nie otrzymało z ministerstwa na te cele żadnych środków, wobec czego lustracje terenowe, prace kameralne i kartograficzne finansowane są z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Szczegółowe rozpoznanie walorów i zasobów województwa będzie podstawą do realizacji gospodarki opartej o zasadę ekorozwoju. Konieczne jest w procesie opiniowania wszelkich inwestycji i powinno znaleźć odzwierciedlenie w planach przestrzennego zagospodarowania. Wydaje się ponadto bardzo istotnym dla gmin w kontekście obecnej ich samodzielności. Potrzebne jest zatem przeświadczenie o potrzebie, a nawet konieczności dalszych działań w kierunku inwentaryzowania przyrody tak województwa, jak i całego kraju.

LITERATURA

1. Lenart W. i inni, *Koncepcja ochrony krajobrazu województwa płockiego*. Płock 1983 (maszynopis)
2. Wesółowski T. i inni, *Rozmieszczenie i liczebność ptaków siewkowatych, mew i rybitw gniazdujących na wyspach Wisły środkowej*, 1984. *Acta orn.*, 20, 2
3. Wesółowski T., Nowicki W., *Ptaki środkowej Wisły*, <Przyroda Polska>, 1989, nr 12
4. Rąkowski G., Bernat J., Halicki S., *Dokumentacja projektu rezerwatu "Jezioro Szczawińskie"*. Warszawa 1989, (maszynopis)
5. Załuski T., *Wpływ przedsięwzięcia melioracyjnego Kowalewo-Bombalice na środowisko przyrodnicze*. Toruń 1989, (maszynopis).
6. Kordakow J., *O utworzeniu rezerwatów przyrody w okolicy Płocka*, <Chrońmy Przyrodę Ojczyzną>, 1956, t. 12, z. 2
7. Markowski J., Ogródowczyk E., Wojciechowski Z., *Dokumentacja projektowanej strefy krajobrazu chronionego w Pradolinie Warszawsko-Berlińskiej*, Łódź 1979, (maszynopis).
8. Markowski J., Wojciechowski Z., *Wyniki inwentaryzacji awifauny lęgowej fragmentu Pradoliny Warszawsko-Berlińskiej leżącego w granicach woj. płockiego*. Łódź 1985, (maszynopis).
9. Winiecki A. i inni, *Dokumentacja przyrodnicza dla rezerwatu "Błonie" (w rozszerzonych granicach)*. Łódź-Poznań-Warszawa 1989, (maszynopis).
10. Malinowska E., Zielińska G., *Dokumentacja projektowanego rezerwatu "Stawy Stępowskie" w woj. płockim*. Płock 1990 (maszynopis).
11. Nawrocki P., Wesółowski T., *Gniazdowanie mew czarnogłowych (*Larus melanocephalus*) na środkowej Wiśle*, *Not. orn.*, 25, 1-4.
12. Kępczyński K., Załuski T., *Interesujące i rzadko spotykane gatunki roślin naczyniowych w okolicach Płocka i Sierpca*. Toruń 1991 (maszynopis).
13. Kucharski L., *Inwentaryzacja słonorośli w okolicy Łęczycy*. Łódź 1991 (maszynopis).
14. Ceynowa M., Boińska U., Boiński T. M., *Ostnica Jana (*Stipa Joannis Cel*) i inne interesujące gatunki kserotermiczne koło Wyszogrodu w województwie warszawskim*, 1967, *Fragm. Flor. et Botan.*, 13, 3.
15. Kucharski L., *Charakterystyka flory w: Województwo płockie*. Monografia regionalna, Łódź-Płock 1984.